

СТАНОВИЩЕ

за трудовете на доктор Кирил Пламен Карталов, участник в конкурса за доцент по професионално направление 2.3. Философия, за нуждите на секция “Знание и реалност: модели, методологии и евристики”, обявен от ИИОЗ при БАН в Държавен вестник бр. 91/ 24 ноември 2015 г.

от доц. д-р Татяна Батулева, секция “История на философските и научните идеи” в Института за изследване на обществата и знанието” към БАН

В конкурса за доцент към секция “Знание и реалност: модели, методологии и евристики” участва само един кандидат: роденият на 27.04.1982 г. Кирил Пламен Карталов. Д-р Карталов е магистър на Миланския католически университет, специалност “Международна политика” (2008), а през 2015 г. е защитил образователната и научна степен “доктор по философия” в същия университет. Доктор Кирил Карталов е представил всички изискуеми от ЗРАСРБ необходими документи за участие в конкурса: в това число CV, списък на научните си публикации, авторска справка за теоретичните приноси в своите произведения, както и списък на цитиранията на негови трудове.

В монографията “Парадигми на политическата наука” д-р Карталов прави обща характеристика на съвременната политическа наука, корените и традициите ѝ и набелязва нейните основни елементи в тяхната взаимовръзка. Плодотворен е опитът изследването на съвременните аспекти на политическите процеси да се обвърже с икономически контекст, като се обоснове двупосочната взаимовръзка между сферата на икономиката, от една страна, и политиката, от друга. Тук може да се отбележи, че при анализа на компонентите на политическата система, както и конкретно на тези, присъщи на демократичните и недемократичните режими, следва да се потърсят повече аналогии и конкретни примери от съвременността. Доктор Карталов обосновава извода, че политиката представлява сложна система, в която елементите на “изкуството” съжителстват редом с компонентите на научното знание. Ценен е опитът за творчески анализ на отношенията между криза, стабилност, нестабилност, на градацията и евентуалните преходи между тях.

Приносителите на представената от д-р Карталов монография са в няколко посоки: първо, тя прави опит за определяне спецификата на понятието “парадигма” в политическата наука;

второ, обосновава тезата за “мултипарадигмалността” на политическата наука; трето, авторът дава своя трактовка на разликата между политика, политическа наука и политология: той приема политическата наука като наука, изследваща различни аспекти на политическата действителност; от друга страна, следвайки Полък, Карталов полемизира относно термина “политология” и прокарва граница между двете, като разглежда политологията като средство за узаконяване и информиране на широката общественост за някои анализи на политическите явления. Не на последно място, монографията е значима и в качеството си на учебно пособие, предназначено за студентите от висшите учебни заведения, защото на достъпен и увлекателен език представя основополагащи тези и водещи автори.

Не може да подминем с мълчание и заслужаващата уважение дейност на д-р Карталов като преводач, редактор и съставител на няколко обемисти и съдържателни труда като: Енцикликата *Pacem in terris* на Негово Светейшество Йоан XXIII за мира между всички хора, основан на истината, справедливостта, любовта и свободата (АИ “Проф. Марин Дринов”, 2013); *Ultima Ratio Regum*. Военна сила и международни отношения (ИК “За буквите – о писменехъ”, 2011); както и двуезичното издание “Наръчник на политиците според кардинал Мазарини” (ИК “За буквите – о писменехъ”, 2010). Дейност – двустранно ползотворна, защото, от една страна, допринася за интегрирането в българската философска култура на чужди произведения, анализи и мислители, като по този начин я обогатява, а от друга, вписва български учени в западноевропейския културен контекст. “Наръчникът” на политиците, например, играе “свързваща” роля и в друго отношение. От една страна, той е ценен в чисто исторически план, като елемент от разноцветния “пъзел”, изграждащ историята на политическото. От друга, показва как родени в миналото максими, практически ръководства за действие и стратегии (“как да наказваме”, “как се потушават бунтове”, “как да имаме правилно поведение” и как да действваме, когато “искаме да установим истината”) понякога моделират и съвременните отношения – и в личностен, и в политически план. Нещо повече, техният обхват надхвърля областта на политиката и се оказва инфилтриран и в днешното, дирижирано от масмедията и подчинено на стремежа към светкавичен ефект общество. В този смисъл може да търсим проекциите му по линия на политическата и социалната психология и съвременната политическа наука. Но, наред с общите моменти, свързващи история и съвременност, наръчникът показва и пропастта между тях. Защото, ако при раждането им, тяхната цел е била не само завоюването на външна победа, но и на една

изстрадана житейска мъдрост, т.е. вътрешна победа над себе си, в съвременността стратегията им е редуцирана до умение за съзнателна манипулация и грубо администриране. Подмяната на нетленното с конюнктурното е довела до необратимо разминаване на и без това крехката и винаги уязвима хармония между морал и политика (тук е моментът да пожелаем на г-н Кирил Карталов в бъдещите си изследвания да даде свой авторски анализ на този проблем).

Подобно значение има и трудът на Масимо де Леонардис, посветен на военната сила и международните отношения, в която са анализирани водещи за съвременната политическа ситуация проблеми като: баланса между военната сила, международните отношения и дипломацията; връзката между военна стратегия и външна политика; очертаване картината на историята на международните отношения и нейните проекции в настоящето; ролята на дипломацията през Втората световна война и Студената война; съотношението “намесаненамеса”; демократически ценности и т.нар. Realpolitik. Особен интерес представлява частта, посветена на християнската доктрина за “справедливата война”. Тази теза е фокус, върху който авторът би могъл да насочи свои бъдещи изследвания, като съсредоточи анализа си върху доктрината за “справедливата война” в светлината на утопичната теория за „вечния мир“, която Кант превръща в съществена част от своята теоретическа и практическа философия. Струва си да се помисли дали двете теории, тази за “справедливата война” и тази за “вечния мир”, са винаги толкова взаимно изключващи се, или съществуват ситуации, в които те взаимно се допълват, обогатяват и подпомагат. Една от изследователските задачи на подобно изследване би могла да бъде насочена и към специфичните съвременни трактовки на понятието: от национално-освободителните движения, които по традиция се възприемат като “справедлива война” до съвременния, колкото подкрепян, толкова и оспорван и често наблюдаван в наши дни “износ на демокрация”.

Препоръките ми са в посока на пожелание за повече авторско присъствие, за бъдещи изследвания, в които натрупаната вече ерудиция да стане основа на анализи, в които историческите факти и анализи стават подстъп за цялостни теоретични изследвания на политиката и ролята ѝ на особен вид знание. Дразни погрешното изписване на имената на някои особено известни и утвърдени в международен план видни учени. Ще споменем само трима от тях като Иполит Тен (превърнал се в “Хиполит Тайне”); Жак (изписан като “Жан”) Маритен; Роберт Патнъм (изписан като “Путнам”).

Към дейността на д-р Карталов следва да прибавим и участието му (както организационно, така и научно) в редица авторитетни международни форуми.

На някои от тях кандидатът представя своята посветена на дейността на Монсенъор Ронкали в България монография; дава приноса си в анализа на сложния житейски път на папа Йоан Павел II като философ, теолог и поет; изследва дипломатическата и мисионерска мисия на Архиепископ Петър Парчевич и ролята на българските католици за изграждането на духовен мост между България и Европа.

Присъствието на д-р Карталов в научния живот у нас се допълва и от дейността му на преподавател. Доктор Карталов е асистент в “Университета по библиотекознание и информационни технологии”. Авторската справка отразява коректно приносните моменти в трудовете на кандидата.

Като имам пред вид всичко това, подкрепям д-р Кирил Пламен Карталов да бъде назначен за длъжност “доцент” в секция “Знание и реалност: модели, методологии и евристики” на Института за изследване на обществата и знанието” към БАН.

Доц д-р Т. Батулева

8 април 2016